มือเย็น

วัฒน์ ยวงแก้ว

๑.

คนมือเย็นปลูกอะไรก็งอกงาม

พ่อก็รู้ ใคร ๆ ก็พูดกันว่า ผมเป็นคนมือเย็น ปลูกอะไรก็งอกงาม นอกจาก แปลงผักที่ปลูกหมุนเวียนเป็นรายได้แล้ว พวกเขาคงเห็นจากพันธุ์ไม้เล็กใหญ่หลากหลายรายรอบบ้าน ที่ปลูกไว้เก็บกินโดยไม่ต้องซื้อหา พวกมันแข่งกันงอกงามและเติบโต แม้พันธุ์ดูแลยากที่ใครปลูกแล้วตายหรือเหี่ยวแกร็น แต่เมื่อผมปลูก มันก็ผลิดกตกผลจนเพื่อนบ้านได้พึ่งพาเก็บกินกันทั้งละแวก ผมเคยบอกไปว่า ไม่เกี่ยวกันทรอก มือเย็นมือร้อนตามความเชื่อ คงเป็นเพราะดิน เพราะน้ำ และการดูแล ผมเองมีที่ดินเพียงหยิบมือ จึงจัดการดูแลได้ทั่วถึง

แต่พ่อจำได้ใช่ไหม ครั้งที่ผมเคยไปช่วยปลูกมะนาวสวนรองฯ นนท์ตอบแทนที่เคยช่วยเหลือครอบครัวเรา แกจำได้ว่าผมปลูกต้นไหน แถวไหน หลังจากนั้น พบว่าต้นที่ผมปลูกเติบโตและให้ผลผลิตดีกว่าที่แกปลูกอย่างเห็นได้ชัด และพอคนที่น่าเชื่อถืออย่างแกไปพูด ก็ให้ร่ำลือต่อกันไป กลายเป็นว่าหลังจากนั้น ใครจะปลูกอะไร ต้องมาไหว้วานขอร้องให้ผมไปช่วยปลูก ผมพยายามบ่ายเบี่ยง เพราะไม่มั่นใจในสิ่งที่ไม่อาจพิสูจน์ รู้สึกเหมือนเป็นการ

หลอกลวง แต่สุดท้ายก็ต้องยอมจำนนต่อแรงโน้มน้าว และดูเหมือนเหตุการณ์จะยิ่งยืนยันสิ่งที่เล่าลือ เห็นชัดว่าต้นไม้ในแปลงที่ผมช่วยปลูก งอกงามกว่าส่วนอื่นๆ ผมยังยืนยันว่าไม่เกี่ยวกับเรื่องมือเย็นหรอก อาจเป็นเรื่องเทคนิคการปลูก เช่นการขุดกลบหลุม การจัดวางลำต้นและราก หรือเป็นความบังเอิญเรื่องต้นพันธุ์ ที่ทำให้มันแตกต่างกัน หากเป็นเช่นนั้นจริง ผมจะสอนให้ทุกอย่าง แต่ดูเหมือนจะไม่มีใครเชื่อ

เมื่อมันได้ลิดรอนเวลาของผมไปมากขึ้น จึงต้องใจแข็งปฏิเสธ โดยให้เหตุผลเรื่องที่ต้องดูแลพ่อซึ่งป่วยติดเตียง ก็เป็นเรื่องจริง ผมต้องป้อนข้าวป้อนน้ำพ่อและดูแลใกล้ชิดตลอดเวลา ครั้นจะฝากฝังเพื่อนบ้าน หรือการที่ลูกหลานเจ้าของสวนอาสามาดูแลให้ ก็ไม่เหมือนที่ผมทำเอง พวกเขาไม่รู้ว่า เสียงอ้อแอ้ที่พ่อเปล่งออกมานั้นมีความหมายว่าอย่างไร ต้องเปลี่ยนผ้าอ้อมหรือยัง หรือการป้อนข้าว ต้องป้อนคำเล็กด้วยปลายช้อน โดยใช้ช้อนแตะที่ริมฝีปากล่างก่อนเพื่อให้พ่อเปิดปาก ผมยอมรับนะพ่อ บางครั้งผมก็โกรธที่เขาเหล่านั้นไม่ยอมเข้าใจ เมื่อถูกโน้มน้าวหนักเข้า จึงพูดตัดเยื่อใยไปบ้าง กลายเป็นว่าผมถูกดึงเข้าสู่ประเด็นความขัดแย้งอันน่าเบื่อหน่าย

"เถอะน่า กูเข้าใจ มึงแค่ไปช่วยกูสักสามต้นห้าต้น พอเป็นพิธี"

"ถ้ากูมือเย็นอย่างที่มึงว่าจริง ช่วยปลูกห้าต้นจะมีประโยชน์อะไร กูไม่ใช่พระศักดิ์สิทธิ์นะ และอีกอย่าง ถ้ากูช่วยมึง กูก็ต้องช่วยต่อไปไม่สิ้นสุด บอกมึงตรงๆ ในฐานะเพื่อนเก่า กูไม่คิดว่าเรื่องมือเย็นมือร้อนที่มึงเชื่อจะเป็นเรื่องจริง"

"เออ เออ กูรู้ กูมันแค่ชาวสวนธรรมดา"

ผมถูกกล่าวหาว่ากับคนที่มียศมีศักดิ์หน่อยจะยอมไปช่วย แต่กับคนที่เป็นชาวบ้านธรรมดา จะเลือกปฏิเสธ

ผมก็ไม่แน่ใจนักหรอกครับพ่อ ว่าความขัดแย้งเรื่องชนชั้นนี้มีอยู่หรือไม่จริงอยู่ ที่หมู่บ้านของเราเป็นชุมชนเกษตร กระนั้นก็มีหลายครอบครัวที่แม้จะ

มีไร่มีสวนแต่ก็ทำงานราชการอยู่ด้วย คนเหล่านี้มักปิดบ้านอยู่กันเงียบ ๆ ไม่ค่อยออกมาสุงสิง ขณะที่คนอื่นเสร็จจากไร่สวน มักหาเวลามาสังสรรค์กันตามวงเหล้าวงกาแฟ แต่เป็นได้ว่า คนเหล่านั้นต้องทำงานประจำ มีเวลาว่างก็อยากพักผ่อนกับครอบครัว แต่ไม่ว่าความขัดแย้งจะมีอยู่จริงหรือไม่ ผมไม่ได้คิดถึงเรื่องเหล่านั้นเลย ทว่าเมื่อย้อนคิดกลับไป ในบรรดาคนที่ผมเคยไปช่วยปลูกบังเอิญเป็นคนที่มีตำแหน่งอยู่หลายคน ตั้งแต่รองฯ นนท์ รอง ผอ.โรงเรียน วัยเกษียณ ดาบหนู ครูหญิง เจ้าหน้าที่ที่ดินแกละ ฯลฯ และถึงแม้จะมีหลายคนเช่นกันที่เป็นชาวบ้านธรรมดา แต่คนแรกที่ผมปฏิเสธคือ สุทธิ เพื่อนสมัยประถม ชาวสวนสามัญและหัวโจกวงเหล้า ...เท่านั้นที่ถูกยกไปพูดถึง

ผมไม่สบายใจเลยพ่อ ไม่อยากให้ความขัดแย้งขยายออกไป จึงตัดสินใจใหม่ ยอมกลับคำ ใครมาขอให้ช่วย ก็จะยอมไป แต่ขอเพียงปลูกไม่กี่ต้นพอเป็นพิธี ซึ่งดูเหมือนพวกเขาก็พออกพอใจ และบรรดาต้นไม้เหล่านั้นยิ่งช่วยยืนยันออกดอกออกผลดีจนเจ้าของพูดต่อกันไป ผมไม่ชอบความรู้สึกนี้เลย ที่เหมือนตัวเองมีสถานะศักดิ์สิทธิ์ ก่อนที่สวนไหนจะปลูกอะไร ต้องรอให้ผมหย่อนต้นแรกลงในหลุมก่อน ทั้งที่ตัวผมเองก็ไม่ได้มีความเชื่อมั่นศรัทธาในการกระทำนั้น

มีคนพยายามคิดหาเหตุผลมาอธิบายเรื่องนี้อยู่เหมือนกันนะพ่อ เหมือนจะดูดีเป็นเหตุเป็นผล แต่ที่สุดแล้วก็จบลงที่ข้อสรุปคล้ายเดิม ว่าที่ผมเพาะปลูกอะไรก็งอกงามนั้น เพราะเป็นมือเดียวกับที่ตักข้าวใส่บาตรทุกเช้าไม่เคยขาด ผมอยากแย้งไปว่า ถ้าเช่นนั้น ไปขอให้คนเฒ่าคนแก่ที่ตักบาตรทุกวันมาทั้งชีวิต ไปช่วยประเดิมปลูกไม่ดีกว่าหรือ แต่หากพูดไป ก็อาจถูกโต้เอาได้ว่า...แต่ผมเป็นคนเดียวที่ตักบาตรสองวัด

นึกถึงตรงนี้ ผมเหนื่อยหน่ายใจไม่น้อย คนเราช่างขัดแย้งกันได้ทุกอย่าง ไม่เฉพาะเรื่องชนชั้นยศถา กระทั่งเรื่องดีงามอย่างศาสนาก็ไม่เว้น

๒.

แม้ใจในร่มเงาศาสนา

ถ้าจำไม่ผิด ผมคงเคยเล่าให้ฟังแล้วล่ะ ตอนป้อนข้าวให้พ่อ ที่แม้จะนอนนิ่งเฉย ทำได้เพียงอ้าปากช้าๆ งับปลายช้อน แต่ผมรู้ว่าพ่อได้ยิน เพราะยิ่งชวนคุย พ่อยิ่งกินข้าวได้เยอะ ผมจึงพยายามเล่าโน่นเล่านี่ บ่อยครั้งจึงเป็นเรื่องเก่าเล่าซ้ำ ความขัดแย้งเรื่องนี้เกิดจากการที่ลูกชายผู้ใหญ่วิน นึกยังไงไม่รู้ไปบวชวัดท้ายคลอง หรือที่เราเรียกกันว่าวัดล่าง ทั้งที่หมู่บ้านเราอยู่ใกล้กับวัดหัวสะพานหรือวัดบน

เหมือนแบ่งขอบเขตกัน ไม่ว่าจะเป็นกิจนิมนต์ งานบุญ งานมงคลอวมงคล ละแวกบ้านเราจะอ้างอิงพึ่งพิงอยู่กับวัดบน รวมถึงพื้นที่บิณฑบาตด้วย ซึ่งระยะหลังมานี้ พื้นที่ทั่วไปที่เป็นคนหนุ่มสาว นิยมใส่บาตรกันน้อยลง แต่ถนนหมู่บ้านเรา เป็นชุมชนดั้งเดิม ยังมีคนเฒ่าคนแก่อยู่เกือบทุกบ้าน ทุกเช้าจึงเห็นโต๊ะเก้าอี้วางสองข้างถนน ยายเนียม ยายแพรว ป้าตุ่น ลุงคอง น้านู พี่เจิด เรื่อยไปจนถึงบ้านผู้ใหญ่วินโน่น หากจะมีคนหนุ่มสาว ก็คงมีแต่ผมกับครูแพรวาที่อยู่ต้นซอย พระวัดบนที่มาบิณฑบาต จึงต้องมีเด็กวัดสองคนสะพายย่ามมาช่วยถือของใส่บาตร

การที่พระอดิศรบวชวัดล่างมาบิณฑบาตในพื้นที่ คงไม่ใช่เรื่องใหญ่โตอะไร ถือว่าพระบวชใหม่อยากมาโปรดบุญให้ครอบครัวตัวเอง ซึ่งก็คือบ้านผู้ใหญ่วิน หากไม่มีการพูดเปรียบเทียบจุดชนวนจากคนที่ไม่ค่อยลงรอยกันอยู่ก่อนแล้วบางคน

เริ่มจากตัวบุคคล “โอ๊ย พระใหม่ลูกผู้ใหญ่ ดูไม่สำรวมเลย” “แต่ก็ดีกว่าพระต้อมแหละ เวลาให้พรก็สวดย่อๆ เหมือนขอไปที” “ผู้ใหญ่วินแกก็ดีกับเรา จะให้พระใหม่กลับบาตรเปล่าได้อย่างไร” “พระใหม่บวชเดี๋ยวเดียวก็สึก ทำพอเป็นพิธีหรอก”

ลามไปสู่พระรูปอื่น "พระวัดล่างก็เป็นอย่างนั้นแหละ อยู่ที่วัดก็เห็นหยอกล้อเล่นหัวกัน ไม่สำรวมอะไรเลย" "พระวัดบนดีตรงไหน หมกมุ่นแต่กับปลุกเสกของขลัง"

ลามไปถึงวัดและเจ้าอาวาส "แต่วัดบนก็พัฒนาปรับปรุงตลอดอย่างโบสถ์ ศาลาการเปรียญ เมรุ ล่าสุดก็พระนอน" "แต่เรื่องทางวัตถุมันเกี่ยวกับพระธรรมตรงไหน อย่าหลงประเด็น เจ้าอาวาสเองก็เพิ่งมีเรื่องร้องเรียนเงินบริจาค เจ้าคณะจังหวัดพิจารณาเรื่องเสร็จหรือยังไม่รู้" "อ้าว แล้วเจ้าอาวาสวัดล่างดียังไง คิดอะไรแผลงๆ ตีสี่ตีห้าลุกขึ้นมาเปิดเครื่องขยายเสียง ถึงเป็นรายการธรรมมะก็เถอะ แต่รบกวนเวลานอนชาวบ้านเขา นี่เขาก็เบื่อกันทั้งบาง"

กลายเป็นเรื่องกระแนะกระแหนกันไปมา ผู้ใหญ่วินกับบรรดาญาติกระพือความขัดแย้งเรื่องนี้ต่อไปอีก โดยการตั้งแง่กับคนที่ไม่ใส่บาตรพระลูกของตน ท้ายที่สุดเรื่องบุญก็กลายเป็นความแตกแยกขึ้นมาจนได้

ผลที่ตามมาคือ ไม่มีใครยกของมาวางบนโต๊ะเก้าอี้รอพระเหมือนเดิม เพราะไม่รู้ว่าพระที่มาก่อนคือรูปไหน น่าตลกที่เห็นแต่ละคนแอบอยู่ในบ้าน ผลุบโผล่ชะเง้อดู เมื่อพระรูปที่ตนต้องการใส่บาตรมา จึงรีบขนของออกมา มีเพียงผมคนเดียว ที่ไม่ทำเช่นนั้น เลือกจัดของใส่บาตรเป็นสองชุด ใส่บาตรพระทั้งสองรูป แรกทีเดียวก็มีเสียงแซวว่า อยู่เป็น ผมยิ้ม ปล่อยเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ ผมไม่ได้ทำเพื่อเอาใจใคร ผมทำเพราะไม่อยากให้มีความขัดแย้งอย่างน้อยก็สำหรับตัวเอง

จึงกลายเป็นว่า มีภาพผมเพียงคนเดียวที่ยกของออกมาวาง นั่งรอพระ รูปไหนมาก่อนใส่ก่อน มาหลังใส่ทีหลัง ภาพนี้ปรากฏต่อสายตาของทั้งสองฝ่ายที่แอบอยู่หลังรั้วบ้าน แล้วมือที่ผมตักข้าวใส่บาตรและนั่งลงประนมแนบอกรับพร จึงถูกแปลงเป็นมือแห่งบุญกุศล มือแห่งความร่มเย็น จนปลูกอะไรก็งอกงาม

แต่ถ้าหากถามผม มือที่ใส่บาตรทุกเช้านั้น เป็นเพียงมือที่ต้องการไถ่ถอนความผิดเท่านั้น

๓.

ปลูกได้ไหมในความขัดแย้ง?

แต่จะว่าไป ความขัดแย้งที่ว่า ไม่ใช่สิ่งเลวร้ายอะไรนัก จะให้ทุกคนมีความคิดเห็นเหมือนกันทุกอย่างไม่ได้หรอก อย่างเรื่องสถานะทางสังคมที่พูดถึง แม้จะไม่ได้นั่งร่วมวงครื้นเครงกัน จนมีเรื่องพอให้พูดลับหลังกันได้บ้าง แต่เมื่อเจอหน้า พวกเขาก็ยังคงยิ้มแย้มทักทายกัน หรือจะเรื่องที่ตักบาตรกันคนละวัด แต่พวกเขาก็ล้วนฝักใฝ่ในบุญสุนทาน เมื่อมีงานวัด งานเทศกาล ไม่ว่าวัดไหนก็ไปช่วยกันโดยไม่แบ่งแยก

เหมือนผมกับพ่อ...เราไม่ลงรอยกันในหลายเรื่องเหมือนกันนะพ่อ

พ่อทักท้วงผม เรื่องที่มีการงานมั่นคงอยู่แล้ว นึกยังไงถึงลาออก กลับมาทำเกษตรที่บ้าน ครั้นพอผมเงียบ พ่อก็หาว่าท้าทาย เปล่าพ่อ ผมไม่ได้ท้าทาย แต่มันเป็นเรื่องที่อธิบายกันไม่ได้ง่าย ๆ ส่วนลึกแล้วผมก็โกรธพ่อนะ จึงตอบโต้ไปว่า นี่มันชีวิตของผม ผมเลือกเอง ถึงอย่างไรผมก็เลี้ยงตัวเองกับเลี้ยงพ่อได้ก็แล้วกัน

"ข้าไม่ได้ห่วงเรื่องนั้น เออ ข้ารู้ว่าเอ็งเก่ง แต่ข้าอายคน"

"พ่อจะแคร์อะไรกับสายตาคนอื่น"

"แต่เอ็งอย่าลืมว่าคนเราต้องอยู่ในสังคมนะ"

"งั้นผมถามพ่อหน่อย ระหว่างความสุขของผมที่เป็นลูกพ่อ กับความพอใจของชาวบ้าน พ่อว่าอันไหนสำคัญกว่ากัน"

แล้วพ่อก็เงียบไป ผมรู้ว่าพ่อไม่พอใจ แต่ก็ขอบคุณพ่อ ที่อย่างน้อยพ่อก็เคารพการตัดสินใจของผม เพราะหลังจากนั้น พ่อก็ไม่พูดเรื่องนี้กับผมอีกเลย จนถึงความขัดแย้งอีกครั้ง

เป็นการเลือกตั้งท้องถิ่นก็จริง แต่มีพรรคการเมืองใหญ่แฝงอยู่เบื้องหลัง ผู้บริหารคนเดิมทรงอิทธิพลด้วยธุรกิจสีเทา อยู่ใต้เงาพรรคการเมืองเบอร์

ต้นของประเทศ ใครๆ ก็รู้ แต่ตอนที่อยู่ในตำแหน่ง ก็สร้างบุญคุณไว้มาก การลงสมัครใหม่ โอกาสชนะจึงมีสูง ขณะที่ผู้ท้าชิงซึ่งสู้สีกัน ไร้สังกัด แต่ขายอุดมการณ์อันเลิศหรู

"ไปเหอะ ไปช่วยไอ้สานิตย์มัน พ่อว่ามันทำให้บ้านเราพัฒนาได้" พ่อบอก

ผมรู้จักพี่สานิตย์ แกเป็นคนมีอุดมการณ์ เคยเป็นแกนนำเรียกร้องอะไรต่อมิอะไรหลายอย่าง ออกทีวีก็หลายครั้ง แต่ผมเบื่อความขัดแย้งแบบนี้เต็มที จึงปฏิเสธพ่อไป

"ข้าจะอยู่เฉยปล่อยให้คนไม่ดีเข้ามามีอำนาจอีกไม่ได้หรอก เอ็งอย่าลืมว่าคนเรามันต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย" พ่อประชด

แม้จะรู้สึกเคืองใจ แต่ผมเลือกที่จะไม่ตอบโต้ พ่อก็เงียบเฉยไป ผมเคารพพ่อ ปล่อยให้เป็นหัวคะแนนพี่สานิตย์ ผมรู้ว่าพ่อไม่มีส่วนได้ประโยชน์เหมือนหัวคะแนนพรรคอื่น ทั้งหมดที่ทำไป ด้วยความอยากเห็นบ้านเราพัฒนาขึ้น แม้จะไม่เห็นด้วย แต่ส่วนลึกแล้ว ผมชื่นชมพ่อในความมีอุดมการณ์ จนวันที่ผมได้ข่าวจากรองฯ นนท์

"น้าได้ข่าวมาว่า พวกนั้นจะเล่นพ่อเอ็ง เตือนมันหน่อย น้าพูดไม่ฟังพ่อเอ็งมันดื้อ"

แม้จะไม่มียศศักดิ์ทางสังคม แต่ด้วยนิสัยตรงไปตรงมา มีงานอะไรก็อาสา เพื่อนพ้องจึงมีมาก รวมถึงการที่พ่อเป็นมัคนายกงานบุญงานศพ จึงมีคนเคารพเชื่อถือกว้างขวางพอสมควร เมื่อประกอบกับความจริงจังทุ่มเทตะลอนมอเตอร์ไซค์เข้าบ้านนั้นออกบ้านนี้ เช้ายันค่ำ ทำให้คะแนนนิยมของพี่สานิตย์พุ่งพรวด จนเจ้าของตำแหน่งเดิม เริ่มรู้สึกถึงความไม่มั่นคง คาดการณ์ว่า หากปล่อยให้เหตุการณ์ดำเนินไปจนถึงวันเลือกตั้ง มีโอกาสที่จะพ่ายแพ้สูง

ประกอบกับหลังจากนั้นไม่กี่วัน มีรถกระบะยกสูงสีดำมาจอดหน้าบ้าน ชายวัยกลางคนร่างท้วมสองคนเดินลงมาถามหาพ่อ ผมบอกว่าพ่อออก

ไปข้างนอก

"ออกไปหาเสียงให้สานิตย์อีกล่ะสิ ไม่มีอะไรหรอก แค่ฝากบอกว่าไปไหนมาไหนคนเดียวให้ระวังตัวหน่อย พวกพี่น่ะเป็นคู่แข่งก็จริง แต่ไม่ทำอะไรสกปรกอยู่แล้ว ส่วนคนอื่นไม่แน่"

ผมรู้ว่า เขาเป็นหัวคะแนนของผู้เข้าแข่งขันอีกคนหนึ่งที่มาแรงเช่นกัน รอยยิ้มและคำพูดเหมือนหวังดีนั้น อาจเป็นได้ทั้งความหวังดี การข่มขู่ หรือเป็นการป้ายสีผู้สมัครตัวเต็ง ผมรู้สึกถึงอันตราย จำเป็นต้องทักท้วงพ่อจนกลายเป็นเรื่องทะเลาะ

"คนเราต้องมีสิทธิ์เห็นต่าง จะมาทำร้ายกันเพราะเรื่องแค่นี้ได้อย่างไร"

"นั่นเป็นสิ่งที่พ่อคิด คนอื่นเขาไม่คิดแบบพ่อ"

"ถ้ามัวแต่กลัว เราก็ปล่อยให้สังคมเป็นแบบนี้ต่อไป"

"ที่ผมพูดนี่เป็นห่วงพ่อนะ"

"ข้ารู้ แต่ข้าไม่กลัว ก็เอาสิ ถ้ามันกล้า"

"มันน่ะกล้าอยู่แล้ว"

"เอ็งเพิ่งกลับมาอยู่นี่ไม่นาน จะรู้อะไร เขาก็แข่งขันกันแบบนี้มานานแล้ว ไม่เห็นจะมีอะไรรุนแรง"

"ก็เขาไม่มีโอกาสจะแพ้เหมือนครั้งนี้ไง"

"ไม่รู้แหละ จะใหญ่แค่ไหน ข้าก็จะชนกับมันสักตั้ง"

"ทั้งที่รู้ว่าชนยังไงก็มีแต่แพ้นี่นะ"

"เอ็งไม่ต้องมาโน้มน้าวข้าหรอก เอ็งก็ปลูกผักของเอ็งไป ข้าก็มีสิ่งที่ข้าต้องปลูก"

พ่อจบด้วยน้ำเสียงกระแทกแดกดัน ผมรู้ครับพ่อ เราเห็นต่าง แต่เราต้องเคารพกัน พ่อจับมอเตอร์ไซค์ออกไปหาเสียง ส่วนผมเดินออกจากบ้านไปแปลงผัก

หลังจากรับโทรศัพท์ ผมรุดไปถึงหน้าห้องไอซียู โดยที่มือยังอวลกลิ่นเปรี้ยว ของน้ำหมัก คนรู้จักเล่าให้ฟังว่า มีคนพบพ่อข้างถนนริมเขื่อน เป็นช่วงที่ถนนเปลี่ยว มอเตอร์ไซค์กระเด็นลงไปอยู่ในคูน้ำ ไม่พบคู่กรณี แต่ก่อนหน้านั้นมีคนเห็นกระบะที่ไม่คุ้นเคยคันหนึ่ง มีลักษณะผิดสังเกต ฟิล์มดำสนิท ไม่ติดแผ่นป้ายทะเบียน ด้านหน้ายุบ กันชนห้อยครูดกับพื้น เร่งเครื่องขึ้นถนนใหญ่อย่างรวดเร็ว แต่ตอนนั้นไม่มีใครสนใจ กระทั่งไปพบพ่อ จึงพูดกันขึ้นมา ต่างลงความเห็นว่า นี่ไม่ใช่อุบัติเหตุธรรมดา

พ่อผ่าตัดหลายส่วนรวมถึงสมอง สามเดือนที่ผมหมกตัวอยู่โรงพยาบาลดูแลพ่อ ทอดทิ้งแปลงผัก แต่ที่ผมไม่ลืม คือการออกไปลงคะแนนให้พี่สานิตย์ ไม่ใช่เพราะพี่แกมาเยี่ยมพ่อหลายครั้งหรอกนะ...แต่เป็นเพราะผมรู้ว่าพ่อต้องการอะไร และแม้เมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้น พี่สานิตย์จะไม่ได้รับชัยชนะ พ่อก็ไม่ต้องเสียใจหรอก อย่างน้อยการที่แกมีคะแนนจี้ติดผู้มีอำนาจคนเก่า ที่ทั้งซื้อเสียง ทั้งใช้อิทธิพลเส้นสาย เพียงแค่สี่สิบคะแนน ก็บ่งชี้ว่า คนบ้านเราเริ่มให้ความสำคัญกับสิทธิ์เสียงของตนในทางสร้างสรรค์มากขึ้น และพ่อคือส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

...สิ่งที่ปลูก มันได้เติบโตขึ้นแล้วนะพ่อ

หลังจากสามเดือน หมอให้พ่อกลับบ้าน ในสภาพที่สูญเสียการรับรู้และการ ตอบสนองส่วนใหญ่ ได้เพียงส่งเสียงอืออาในลำคอ ผมต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเรื่องการกิน การขับถ่าย คอยดูดเสมหะ และต้องคอยพลิกตัวป้องกันแผลกดทับ ผมอาจไม่เคยได้บอกพ่อ ถึงผมจะขัดแย้งกับพ่อในหลายเรื่อง แต่ผมภูมิใจในตัวพ่อ ดังนั้นพ่อไม่ต้องกังวลเลย แม้หมอจะบอกว่า พ่อไม่มีโอกาสจะฟื้นตัวกลับมาปกติ ต้องดูแลเช่นนี้ไปตลอดชีวิต แต่ผมทำทุกอย่างด้วยความอิ่มเต็มในความรู้สึก ผมมีความสุขที่ได้ป้อนข้าวป้อนน้ำ ได้เช็ดตัว ได้เปลี่ยนผ้าอ้อม และได้เล่าโน่นนี่ให้พ่อฟัง

ดังนั้นที่ใครบอกว่า ผมเป็นคนมือเย็นเพราะเป็นมือที่ตักบาตรทุกเช้า คงไม่ใช่หรอก เพราะหากเป็นเช่นนั้นจริง ผมคิดว่าคงเป็นเพราะมือผมคอยป้อนข้าวป้อนน้ำให้พ่อมากกว่า

อย่างที่บอกไป มือที่ตักบาตรในทุกเช้านั้น เป็นเพียงมือไถ่บาป

๕.
เติบโตได้ไหม ในกองเพลิง?

ผมไม่เคยบอกพ่อ ถึงเหตุผลที่ลาออกจากงาน

พ่อจำเหตุการณ์นองเลือดเมื่อสิบปีก่อนได้ใช่ไหม ประชาชนลุกฮือกันยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐบาล การชุมนุมต่อเนื่องยาวนาน อันที่จริงก็เป็นความขัดแย้งต่อเนื่องกันมาเหมือนลูกโซ่

ผมไม่ปฏิเสธหรอก ผมก็มีความเอนเอียง แต่ในเมื่อผมเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะเลือกฝักฝ่ายได้อย่างไร ตอนคุยกับพ่อ พ่อก็บอกให้ผมทำตามหน้าที่ แม้หน้าที่นั้นจะขัดแย้งกับความคิดตนเอง หรือต่อให้ขัดแย้งกับพ่อก็ตาม

ใช่พ่อ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นมามีหน้าที่และจุดมุ่งหมายของมัน ก็เหมือนต้นไม้ ที่อาจมีหน้าที่ให้อากาศมนุษย์หายใจ เป็นอาหาร เป็นแหล่งพักพิง ขณะที่มนุษย์เองก็มีหน้าที่ในการดูแลรักษา ให้มันทวีเผ่าพันธุ์อยู่ในโลกใบนี้นานเท่านาน ผมคิดถึงต้นไม้ เพื่อปลอบประโลมความรู้สึกแปลกแยก ตั้งแต่วันแรกที่มือสัมผัสวัตถุดำทะมึนเย็นเยียบนั้น อาจเพราะผมเกิดในครอบครัวชาวไร่ มือผมเคยชินอยู่แต่กับด้ามจอบด้ามเสียม ผืนดินและใบหญ้า จึงไม่ค่อยเข้าใจเหตุผลการดำรงอยู่ของอาวุธชิ้นนั้น

ผมจึงบอกตัวเองว่า ทุกอย่างมีหน้าที่และจุดมุ่งหมายของตัวมันเองเสมอ

วันที่มีคำสั่งให้เคลื่อนกำลังเพื่อควบคุมฝูงชน ผมคิดถึงหน้าที่และจุด

มุ่งหมาย

วันที่มีคำสั่งให้เข้าเผชิญหน้า ผมคิดถึงหน้าที่และจุดมุ่งหมาย

วันที่มีคำสั่งให้จับอาวุธขึ้นนั้นออกไป ผมคิดถึงหน้าที่และจุดมุ่งหมาย

วันที่ได้ยินคำสั่งยิง ผมคิดถึงหน้าที่และจุดมุ่งหมาย

เมื่อผมเอานิ้วสอดเข้าโกร่งไกปืน ผมจำเป็นต้องคิดถึงเพียงหน้าที่และจุดมุ่งหมาย

เมื่อผมเหนี่ยวไก หน้าที่และจุดมุ่งหมายไม่หลงเหลืออยู่ในความคิดอีกต่อไป

มือผมเย็นเฉียบ

จังหวะที่ร่างนั้นล้มลง ผมกลับไปคิดถึงต้นไม้ เราฝังรากฝังเมล็ดของมันลงดินอย่างระมัดระวัง ดูแลรดน้ำใส่ปุ๋ย ประคบประหงมไม่ให้เกิดโรค จนถึงวันหนึ่ง จริงอยู่ที่เราเก็บเกี่ยวมันออกจากต้น แต่ต้นไม้ดำรงอยู่ตามหน้าที่และจุดมุ่งหมายของมัน คือเป็นอาหาร

แต่คนเหล่านั้นที่เรายิงเขาล้มลง ใครเป็นผู้ปลูกเขาลงดิน ใครดูแลรดน้ำพวกเขา และเป็นหน้าที่ของเขาหรือที่ต้องเสียสละชีวิต เพื่ออะไร ในหัวของผมเต็มไปด้วยคำถาม เคว้งคว้างไม่มีคำตอบ มีเพียงประกายคำพูดสั้นๆ ให้คว้าไว้ — มันคือหน้าที่-

ไม่รู้ว่าชีวิตที่ผมยิงล้มลงนั้นเป็นอย่างไรบ้าง โลกภายในหยุดนิ่ง นิ้วมือไม่อาจเหนี่ยวไกปืนได้อีก ผมยืนเป็นเบื้อใบ้ ได้ยินเสียงตะคอกจากเพื่อนข้างๆ แต่ฟังดูเหมือนมาจากที่ไกลลิบ ประสาทสัมผัสรับรู้เหมือนถูกตัดขาด... รับรู้เพียงมือที่เย็นเฉียบ

ผมลาออก กลับมาบ้าน แน่ใจแล้วว่า มือของผมเหมาะกับจอบเสียมมากกว่าอาวุธปืน ทุกครั้งที่นึกถึงภาพของหญิงคนนั้น ได้แต่ปลอบประโลมตัวเองว่า มันเป็นหน้าที่ และเพื่อสลัดความรู้สึกเจ็บปวดที่ค้างคา จึงตั้งใจว่าจะตักบาตรทุกวันตลอดชีวิต อุทิศให้เธอคนนั้น จนกระทั่งพ่อโดนรถชน คำว่า

หน้าที่ที่ผมใช้ปลอบตัวเองนั้น กลับกลายเป็นคำถาม พ่อของผมทำตามหน้าที่ตามครรลองของประชาธิปไตย หากเปรียบมันเป็นต้นไม้ พ่อคือผู้ปลูกและดูแลตามหน้าที่ของประชาชนคนหนึ่งในประเทศนี้

...แต่จะบอกว่า คนที่ขับรถยนต์คันนั้นทำตามหน้าที่ได้อย่างนั้นหรือ?

ผมทำตามหน้าที่อย่างนั้นหรือ?

ผมเข้าใจพ่อ เข้าใจตัวเอง เข้าใจความจริง พ่อคือตัวแทนการต่อสู้อย่างสุจริต อย่างน้อยก็ได้หยั่งรากของประชาธิปไตยในพื้นที่เล็กๆ อย่างชุมชนของเรา...เหมือนเธอคนนั้น ที่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนอย่างสุจริต ผมต้องเลิกปกป้องตัวเอง น้อมรับความจริง แล้วเดินหน้าต่อไปในหนทางที่ถูก ดังนั้นมือที่ผมป้อนข้าวป้อนน้ำพ่อแต่ละคำ ทำให้ผมรู้สึกเหมือนการรดน้ำใส่ปุ๋ยสิ่งที่พ่อปลูก ผมมีสมาธิ ให้หัวใจ กับทุกๆ คำ ทุกๆ ช้อน และทุกๆ เรื่องที่เล่าให้พ่อฟัง จิตใจของผมจึงเริ่มสงบปลอดโปร่งมากขึ้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เพื่อนบ้านเริ่มพูดทักกันว่า ต้นนั้นต้นนี้เติบโตสวยงามดี ผมจึงคิดว่า หากความเป็นคนมือเย็นของผมนั้นเป็นจริง ก็คงเพราะเหตุผลนี้ต่างหาก

๕.
งอกงามและเติบโตได้ ด้วยมือแห่งสันติ บนผืนดินแห่งความรัก

ตอนพ่อยังไม่ตาย แม้จะตอบสนองอะไรไม่ได้ จนใกล้เคียงกับที่นิยามว่าเป็นสภาพผัก แต่ผมรู้ว่าพ่อชอบฟังเรื่องเล่าของผม นั่นเพียงพอแล้ว ยิ่งทำให้ผมเข้าใจความหมายของชีวิตมากขึ้น ว่าชีวิตไม่ได้ดำรงอยู่เพียงเพื่อตัวเองเท่านั้น แต่ความหมายของชีวิตครอบคลุมไปถึงคนที่รัก เพราะเพียงแค่ลมหายใจของพ่อ ก็มีคุณค่าและความหมายต่อผมมากมายนัก

ผมคิดว่าพ่อคงไม่เบื่อที่จะฟัง เมื่อพ่อตาย จึงแบ่งเอาเถ้ากระดูกมาโปรยไว้ใต้ต้นมะขาม ให้มันดูดกิน ให้พ่อมีชีวิตต่อไปในมัน แล้วผมจะได้พูดคุย

กับพ่อเหมือนเดิม เวลาที่รดน้ำ ใส่ปุ๋ย ผมก็ยังรู้สึกเหมือนได้ป้อนข้าวป้อนน้ำพ่ออยู่ จากวันนั้น เกือบเจ็ดปีแล้วสินะพ่อ มีเรื่องราวมากมายเกิดขึ้นในประเทศนี้อย่างที่ผมเล่าให้ฟังมาโดยตลอด ซึ่งผมก็ไม่แน่ใจนักหรอกว่า ถ้าพ่อยังอยู่ พ่อจะรู้สึกเศร้าใจหรือดีใจ ในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ต้นมะขามของพ่องอกงามเติบโต แต่ต้นประชาธิปไตยที่พ่อปลูกไว้มันเติบใหญ่หรือแห้งเหี่ยว บางทีอาจขึ้นอยู่กับมุมมอง ผมเล่าให้ฟัง เพื่อให้พ่อเป็นคนตัดสินเอง

วันนี้ผมนั่งลงใต้ร่มเงาของพ่อ มีเรื่องเล่าสถานการณ์อันน่าหวาดหวั่นประเทศเพื่อนบ้านของเราร้อนเป็นไฟ สังเวยชีวิตไปนับร้อยๆ ศพแล้ว ขณะที่ประเทศของเราเอง ก็กำลังตกอยู่ในสถานการณ์การเผชิญหน้าอันคุกรุ่น

หากผมเป็นคนมือเย็นจริง

ผมหวังจะปลูกต้นไม้อีกสักต้น คือต้นแห่งสันติ ปลูกมันด้วยเรื่องเล่าโดยโปรยเถ้ากระดูกของพ่อเป็นปุ๋ย พ่อคงไม่ว่านะพ่อ.